

systems in the developed countries of Europe through cooperation and use of the tools of Open Science and Open Innovations 2.0.

Keywords: Government Action Plan 2020, ERA Roadmap, Open Science, Open Innovations, Research Infrastructures, e-Infrastructures.

Тези підготовлено в рамках експертної діяльності у проекті «Посилення впливу громадськості на євроінтеграційні процеси у сфері науково-технічного та інноваційного розвитку України» (<http://inno.lviv.ua/ua/item/1026>), який виконує ГО «Агенція Європейських Інновацій» під парасолькою Української сторони Платформи громадянського суспільства Україна - ЄС за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного фонду «Відродження» в межах грантового компоненту проекту «Громадська синергія» (<http://www.irf.ua/programs/eu/civicsynergy>).

Шиманська К.В.

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки, Житомирський державний технологічний університет, kv.shymanska@gmail.com

ПРОЯВ ГЕОЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В КОНТЕКСТІ ЇХ ВПЛИВУ НА ПРОЦЕСИ МІГРАЦІЇ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ

Анотація. Описано прояв геоелектронічних трансформацій в контексті їх впливу на процеси міграції людських ресурсів. Зокрема, описано наслідки регіоналізації економічного розвитку та появи регіональних інтеграційних утворень, транснаціоналізації бізнесу та появи ТНК, трансформації геоелектронічного простору, розвитку інфраструктури та глобальних міст, науково-технічної та інформаційно-телекомунікаційної революції.

Ключові слова: міжнародна міграція, людські ресурси, геоелектронічні трансформації.

Розвиток міжнародних економічних відносин протягом XIX-XXI століття відбувається під впливом глобалізації світового господарства, коли незалежні держави не тільки активно стають гравцями на всіх міжнародних ринках, але й підпорядковують внутрішню політику цілям геополітичного домінування та зовнішньоекономічної конкурентоздатності. Разом з тим, глобальні економічні процеси позначаються на внутрішніх ринках незалежних держав, посилюючи тим саме відкритість національних економік та їх взаємопов'язаність.

Глобалізаційні процеси, які на сьогодні характеризуються посиленням взаємозалежності та взаємопроникнення національних економік, утворенням на цій основі регіональних інтеграційних угруповань та відповідним зростанням їх значення для розвитку міжнародних економічних відносин, формують світогосподарську картину світу, у якій відбувається переосмислення значення

військово-політичного домінування та посилюється важливість дієвої гео економічної стратегії держав та регіонів.

Глобалізаційним процесам притаманна трансформація інституційного середовища, яка полягає у зниженні значення органів державної влади, формуванні наднаціональних органів управління в межах інтеграційних угруповань, а також посиленні ролі міжнародних інститутів та організацій у регулюванні процесів міжнародних економічних відносин.

За результатами дослідження поглядів авторів на перебіг глобалізаційних процесів та гео економічних трансформацій, зроблено висновок про суб'єктну трансформацію інституційного середовища глобалізованого світового господарства. Це означає, що в процесі глобалізації світової економіки та ускладнення міжнародних економічних відносин, з'являється ряд нових суб'єктів таких відносин. При цьому дані суб'єкти є одночасно суб'єктами регулювання міграційних процесів: наприклад, на глобальному рівні або на рівні окремих інтеграційних угруповань. З іншого боку, сама поява інтеграційних угруповань як суб'єкта міжнародних економічних відносин із специфічним інституційним середовищем сприяє активізації міграцій: людських ресурсів як фактору економічного розвитку та гео економічного домінування.

В цілому такі суб'єктні трансформації чинять вплив на розвиток процесів міграції людських ресурсів (нижче зазначено прояви гео економічних трансформацій, сформульовані на основі вивчення поглядів вчених і дослідників [1, с. 61-62; 2, с. 110; 3, с. 53], та визначено зміст прояву гео економічних трансформацій та їх вплив на процеси міграції людських ресурсів):

1) регіоналізація економічного розвитку та поява регіональних інтеграційних утворень. Регіоналізація економічного розвитку шляхом посилення регіональної інтеграції країн обумовлює трансформацію векторів міжнародної міграції, створюючи більш сприятливе інституційне середовище для інтенсифікації міграції людських ресурсів всередині інтеграційного утворення;

2) ускладнення політичних, безпекових, соціальних, економічних, екологічних явищ та процесів, які є об'єктами інституційного впливу, та розширення діяльності міжнародних організацій. Потреба регулювання економічних процесів (в тому числі міграції людських ресурсів) у глобальному економічному середовищі та на регіональному рівні обумовлює функціонування наднаціональних інституційних суб'єктів такого регулювання (міжнародних організацій), а отже спричиняє перехід відповідних функцій державного управління на новий ієрархічний рівень;

3) транснаціоналізація бізнесу та поява транснаціональних корпорацій (ТНК). Транснаціоналізація бізнесу є передумовою руху кваліфікованої робочої сили між структурними підрозділами транснаціональних корпорацій, обумовлюючи міграцію трудових ресурсів (в тому числі бізнес-міграцію), підвищення кваліфікації робочої сили шляхом отримання додаткового досвіду роботи в ТНК, сучасних знань та навичок;

4) трансформація гео економічного простору, розвиток інфраструктури та укріплення позицій глобальних міст. Характеризуючись високою концентрацією продуктивних сил на своїй території та будучи інвестиційно привабливими, такі міста слугують центрами тяжіння фінансових та трудових ресурсів, створюючи передумови для зайнятості населення (в тому числі мігрантів);

5) науково-технічна революція (НТР). Науково-технічний розвиток сприяє впровадженню інновацій та трансферу технологій, створює передумови для зміни кон'юнктури національних та регіональних ринків робочої сили, чинить позитивний вплив на розвиток сучасної інфраструктури, а отже змінює вектор на інтенсивність міжнародних економічних відносин, зокрема в частині формування та використання людського потенціалу;

6) інформаційно-телекомунікаційна революція (ІТР). Розвиток сфери інформації та телекомунікацій стає одним з факторів глобального економічного лідерства, оскільки формує сучасну інфраструктуру міжнародних економічних відносин, забезпечує динамічність економічних процесів та віртуалізує простір їх перебігу. В цих умовах міграція людських ресурсів, з одного боку, підтримується посиленням комунікативними зв'язками в межах міграційних мереж та в процесі здійснення міграційних переміщень, а з іншого, отримує інструментарій технічної підтримки здійснення грошових переказів.

Узагальнюючи тенденції та риси окремих країн з точки зору їх реагування на гео економічні трансформації та з урахуванням особливостей гео економічного впливу країн в межах регіональних інтеграційних об'єднань, Л.О. Кібальник виділила дві групи країн: країни-інфестатори та країни-контаміанти [4, с. 16]. Цілком погоджуючись з вказаною вченою, вважаємо за необхідне розвинути даний підхід з точки зору їх участі в процесах міжнародної міграції людських ресурсів. Відповідні риси вказаних країн ідентифіковано та описано в Таблиці 1.

В цілому за результатами дослідження визначено наступні тенденції гео економічних трансформацій та їх впливу на процеси міжнародної міграції:

1) формування багатополюсного гео економічного простору, у якому центри економічного розвитку (полюси) шляхом посилення економічного впливу на периферійні країни досягають і геополітичного впливу;

2) лідерство розвинених країн світу за показниками ВВП на душу населення та їх переважання у рейтингу за абсолютними показниками ВВП поряд з посиленням позицій нових індустріальних країн, а також лідерство країн, які розвиваються, та найменш розвинених країн світу за темпами економічного зростання (темпами приросту ВВП);

3) найвищі показники людського розвитку та розвитку інформаційно-комп'ютерних технологій у розвинених країнах світу;

4) посилення процесів дезінтеграції у Північній Америці та Європі на тлі інтенсифікації інтеграційних процесів у інших регіонах світу, зокрема Латинській Америці, Африці та Південно-Східній Азії;

5) трансформація векторів гео економічних стратегій країн, виходячи з гео економічних інтересів регіональних об'єднань, до яких вони входять.

Таблиця 1. Відмінні риси країн групи в сфері участі в процесах міжнародної міграції людських ресурсів (виділено автором)

<i>Групи країн та їх відмінні риси (виділені за Л.О. Кібальник [4, с. 16])</i>		<i>Відмінні риси країн групи в сфері участі в процесах міжнародної міграції</i>
<i>Група країн</i>	<i>Відмінні риси країн групи</i>	
Країни-інфестатори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мають можливість коригувати динаміку економічної активності за рахунок інших країн, не витрачаючи власні ресурси. 2. Забезпечують процвітання власної економіки завдяки регулюванню тих чи інших параметрів країн-контамінантів. 3. Є лідерами в галузях інформаційної сфери та технологій постіндустріальної сфери. 4. В умовах відкритості економік країн- контамінантів досить легко знаходять ринок збуту товарам, які в інших умовах загрожували б останнім кризою перевиробництва 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Орієнтовані на провадження політики залучення мігрантів з високим рівнем кваліфікації, орієнтуючись на побудову економіки знань. 2. Можуть виступати як країнами донорами людських ресурсів (переважно у інші країни-інфестатори), так і країнами-реципієнтами (як з інших країн-інфестаторів, так і країн-контамінантів). 3. Характеризуються високим рівнем розвитку інституційного середовища регулювання міграційних процесів. 4. Незначна кількість вимушених емігрантів поряд зі значною кількістю біженців та шукачів притулку. 5. Посилена антиімміграційна полеміка
Країни-контамінанти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Змушені підпорядковуватись спільним та виключним компетенціям головуючих акторів міжнародного ринку. 2. Мають загрозу зниження конкурентоспроможності національної економіки, обмеження присутності на міжнародних ринках, погіршення інвестиційного клімату, деградації екологічної ситуації. 3. Відокремлені від країн-інфестаторів технологічною та інституційною зависою та не мають можливості створити свій сектор високих технологій та інституційних бар'єрів, змушені купувати високотехнологічну продукцію за монопольно високими цінами та у інституційних рамках країн-інфестаторів 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Орієнтовані на провадження політики експорту мігрантів з метою максимізації величини грошових переказів, за рахунок яких підвищується рівень життя в країні. 2. Можуть виступати як країнами донорами людських ресурсів (переважно у країни-інфестатори), так і країнами-реципієнтами (як правило з країн-контамінантів з нижчим рівнем економічного та людського розвитку). 3. Характеризуються низьким рівнем розвитку інституційного середовища регулювання міграційних процесів. 4. Значна кількість вимушених мігрантів (переважно постконфліктних), які циркулюють між країнами-контамінантами одного регіону у пошуках притулку

Список використаних джерел

1. Беяченко М.А. Векторы глобализации мировой хозяйственной системы // Ученые Записки Санкт-Петербургского Имени В.Б. Бобкова Филиала Российской Таможенной Академии – 2015. – С. 59-65, № 2.

2. Грущинська Н. М. Економічна дипломатія в сучасних гео економічних процесах формування світового порядку [Електронний ресурс] / Н. М. Грущинська // Академічний огляд. - 2014. - № 2. - С. 110-116. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ao_2014_2_16

3. Кібальник Л. О. Основні напрями гео економічних трансформацій в умовах світових фінансових криз // Міжнародні відносини Серія " Економічні науки". - 2014. - № 4.

4. Кібальник Л. О. Регіональні механізми адаптації до гео економічних змін [Електронний ресурс] / Л. О. Кібальник // Регіональна бізнес-економіка та управління. - 2013. - № 4. - С. 9-17. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Rbetu_2013_4_4

Shymanska K.V.

THE DISPLAYING OF GEO-ECONOMIC TRANSFORMATIONS IN THE CONTEXT OF THEIR IMPACT ON THE PROCESSES OF HUMAN RESOURCES MIGRATION

Abstract. The displaying of geo-economical transformations in the context of their impact on the processes of human resources migration has been described. The consequences of economic development regionalization and the emergence of regional integrational entities, the transnationalization of business and multinational companies emergence, the transformation of the geo-economic space, the development of infrastructure and global cities, the scientific, information and telecommunication revolutions have been described

Key words: international migration, human resources, geo-economic transformations.

Шовкалюк В.С.

директор департаменту інноваційної діяльності та трансферу технологій, Міністерство освіти і науки України, vshovkalyuk@mon.gov.ua

Чайка Д.Ю.

к.г.н., заступник директора департаменту інноваційної діяльності та трансферу технологій – начальник відділу державної інноваційної політики, Міністерство освіти і науки України, chayka@mon.gov.ua

ЗАКОНОДАВЧІ ІНІЦІАТИВИ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Сучасний стан економіки України характеризується падінням виробництва, домінуванням низькотехнологічних галузей, незначною часткою продукції з високим ступенем доданої вартості як на вітчизняному ринку, так і в структурі експорту. У доповіді наведено пропозиції Міністерства освіти і